

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

**Guia informativa per elaborar un
document de voluntats
anticipades**

Guia informativa per elaborar un document de voluntats anticipades

Nota

Aquesta guia és informativa, però no substitueix l'assessorament necessari dels professionals sanitaris.

Guia informativa per elaborar un document de voluntats anticipades

Índex

1. Què són les voluntats anticipades?
2. Raó d'ésser de les voluntats anticipades
3. Qui? / Quan? / Com?
4. Duració i vigència
5. El sentit del document de voluntats anticipades
6. Un pacient informat i actiu
7. Per què cal escriure un document de voluntats anticipades?
8. Contingut del document
9. El representant
10. Altres voluntats
11. Formes de validació del document
12. Validació del document davant de notari
13. Difusió del document
14. Documentació per inscriure el document al registre
15. On lliurar el document
16. Models de document
17. Revocació o modificació del document
18. Recordeu que...

1. Què són les voluntats anticipades?

- Les voluntats anticipades són un procés en el qual una persona, d'acord amb els seus valors, planifica l'atenció mèdica que desitjaria rebre o rebutjar al final de la vida en el cas de trobar-se en una situació d'incapacitat per prendre decisions.
- Aquesta expressió anticipada de la voluntat de la persona respecte a les decisions clíniques que l'afecten ha de ser fruit de la comunicació entre el metge o la metgessa i la persona malalta.
- Deixar-les per escrit en el document de voluntats anticipades és la millor manera d'assegurar-ne el compliment.

2. Raó d'ésser de les voluntats anticipades

- Des d'un punt de vista legal, la possibilitat d'expressar i consignar la voluntat de com vol ésser atès d'una manera anticipada és un dels principals drets que la llei reconeix al ciutadà.
- Des d'un punt de vista ètic, aquest dret es fonamenta en el principi d'autonomia del pacient. Aquest principi comprèn el dret que posseeix cada persona de prendre les decisions que es corresponguin amb els seus valors i conviccions personals.

3. Qui? Quan? Com?

- **Qui?:** Qualsevol persona major d'edat i en plenes capacitats pot realitzar un document de voluntats anticipades.
- **Quan?:** Per la raó anterior, el bon moment per fer-ho és abans que la malaltia hagi evolucionat massa.
- **Com?:** És convenient que el document de voluntats anticipades sigui formulat per escrit, datat i signat pel pacient i sigui formalitzat legalment.

4. Duració i vigència

- **Duració:** El document de voluntats anticipades no està limitat en el temps, és a dir, no caduca. Però, degut a possibles modificacions de les condicions de vida del pacient, convé que sigui revisat regularment, actualitzant el contingut, la data i la signatura.
- **Vigència:** Té efecte durant la vida del pacient, i en aquest sentit es diferencia del testament sobre la propietat, relatiu a manifestar la voluntat sobre la propietat després de la mort.

5. El sentit del document de voluntats anticipades

- La situació de malaltia terminal pot provocar al pacient l'impediment de prendre decisions o de comunicar-se.
- El coma o l'estat vegetatiu permanent, la demència severa o l'estat posterior a un accident cerebrovascular massiu, són exemples d'estats físics que impedeixen la capacitat de decisió i de comunicació.
- **Un pacient que no s'expressa.** Si alguna vegada us heu de trobar en un estat d'aquest tipus i no heu fet un document de voluntats anticipades, els vostres metges no tenen forma de saber si els procediments mèdics utilitzats per mantenir la vostra vida són conformes als vostres desitjos.
- Amb el document podeu ajudar al professional que us atén a què sigui més respectuós amb els vostres valors i desitjos.

6. Un pacient informat i actiu

- **Reflexioneu** sobre com voleu que sigui el final de la vostra vida, segons els vostres principis i creences.
- **Assessoreu-vos** amb el vostre metge o metgessa sobre els riscos i beneficis de les diverses opcions de tractament.
- **Preneu decisions.** Després de comprendre el vostre diagnòstic i pronòstic, teniu el dret d'acceptar o rebutjar certs tractaments mèdics, tant de manera anticipada, a través d'un **document de voluntats anticipades**, com en el moment present, a través del **consentiment informat**.

7. Per què cal escriure un document de voluntats anticipades?

- Les voluntats anticipades poden expressar-se de manera verbal, però **les instruccions escrites són més efectives**, disminuint així la possibilitat de dubte per part del metge o metgessa, dels familiars, amics i altres.
- A més de protegir el vostre dret a decidir, el document de voluntats anticipades **ajuda a descarregar de l'angoixa que genera als familiars i als amics el fet d'haver de decidir per vosaltres**.
- Sapiguen que **la qualitat de l'atenció mèdica que rebreu mai no serà afectada** pel fet que hàgiu o no escrit un document de voluntats anticipades.

8. Contingut del document de voluntats anticipades

- Amplitud de possibilitats de les instruccions. No hi ha cap document «oficial». El contingut del document no està estandarditzat perquè depèn de la singularitat de la persona que l'escriu.
- Podeu rebutjar certs procediments mèdics que considereu agressius o que tinguin com a objectiu el manteniment de la vida i no la curació.
- Exemples de procediments que podeu rebutjar:
 - Intervenció quirúrgica agressiva.
 - Quimioteràpia sense garanties de curació.
 - Reanimació cardiopulmonar (no RCP).
 - Mesures de suport vital (ventilador mecànic, via d'alimentació intravenosa, diàlisi, etc.).

8. Contingut del document de voluntats anticipades

- **Hi podeu incloure una descripció de la vostra pròpia jerarquia de valors i creences sobre la vida.** Aquesta informació resultarà útil a l'hora d'actuar en aquelles situacions que no hàgiu determinat en el document.
- **Millorar la qualitat de vida sense curar.** Com a petició de tractament, podeu demanar **les cures pal·liatives**. Són un conjunt de procediments que tenen per objecte evitar el dolor davant de la impossibilitat de la curació.
- **Instruccions dins el marc legal i conforme la bona praxis clínica.** Aquesta és una condició perquè les voluntats que feu constar al document de voluntats anticipades siguin respectades.

9. El representant

- Atès que un document de voluntats anticipades no pot cobrir tots els escenaris mèdics possibles, és molt aconsellable que hi designeu un **representant**.
- El representant serà la persona encarregada de prendre decisions mèdiques per vosaltres en el moment que no ho pugueu fer i de resoldre qualsevol incertesa o dubte en la interpretació de la vostra voluntat.
- El representant és l'interlocutor designat per vosaltres perquè parli en el vostre nom amb l'equip que us atén.
- La persona que actua en el vostre nom us representa en la presa de decisions només relatives a l'assistència sanitària.

9. El representant

- Convé que el vostre representant sigui una persona de màxima confiança i no és necessari que formi part de la vostra família.
- És convenient que dialogueu plegats sobre els vostres desitjos i creences, així com sobre el contingut del document de voluntats anticipades.
- A través del document de voluntats anticipades podeu donar al vostre representant instruccions concretes pel que fa al tractament mèdic.
- És aconsellable que designeu un representant substituït per al cas que el representant es trobi impossibilitat per exercir la seva funció.

10. Altres voluntats

- **Voluntats alternatives al tractament mèdic.** Un exemple n'és el consentiment o el rebuig de la donació d'òrgans després de la mort. Amb aquesta iniciativa podeu evitar a les persones properes la situació d'haver de prendre en la urgència decisions sobre la donació.
- També podeu incloure en el document la vostra posició pel que fa a l'ingrés en llars d'ancians, a consentir o rebutjar autòpsies o a la possibilitat de fer donació del vostre cos per a la investigació mèdica, entre d'altres.

11. Formes de validació del document de voluntats anticipades: testimonis o notari

- D'acord amb la normativa vigent, podeu validar el document de dues maneres:
 - ✓ **Davant de tres testimonis** majors d'edat i en plenes capacitats. Sempre que com a mínim dos d'ells no tinguin amb vosaltres relació de parentiu fins al segon grau ni estiguin vinculats amb vosaltres per relació patrimonial.
 - ✓ **Davant notari.**
- **Data i signatures.** Tant si heu escollit l'opció de validar o formalitzar el document davant notari com davant tres testimonis, és important que en el document hi constin la data, la vostra signatura i la del vostre representant o representants.

12. Validació del document de voluntats anticipades davant de notari

- Podeu formalitzar el document davant d'un notari, però recordeu que abans és molt convenient que us hagueu informat amb algun professional de l'equip assistencial que us atén habitualment per redactar el vostre document de voluntats anticipades.
- És important sol·licitar al notari una o varies còpies, una de les quals la podeu donar al vostre metge o metgessa.
- És molt recomanable demanar al notari que registri el document al registre de documents de voluntats anticipades del Departament de Salut.

13. Difusió del document de voluntats anticipades

- **Difongueu-lo.** Un document vàlid no serà efectiu si no es difon degudament. Recordeu que sou el principal responsable de la difusió del document.
- **Entregueu còpies del document als professionals sanitaris** que us tractaran, als vostres familiars, al vostre representant i al representant substituït.
- **S'inclourà a la vostra història clínica.** El vostre metge o metgessa adjuntarà una còpia a la vostra història clínica.
- **Inscribiu-lo al registre del Departament de Salut.** És molt convenient perquè facilita el compliment de les voluntats anticipades, ja que el metge o metgessa responsable té l'obligació de consultar-lo quan sigui precís adoptar decisions crítiques respecte d'un pacient que no pugui expressar la seva voluntat.

13. Difusió del document de voluntats anticipades

- **El registre del document.** El Departament de Salut de la Generalitat disposa d'un registre centralitzat de documents de voluntats anticipades per facilitar la difusió i la consulta telemàtica als metges.
- **Si heu validat el document davant notari,** aquest l'inscriurà al registre esmentat, si li demaneu.
- **Si heu validat el document davant tres testimonis,** vosaltres sou els responsables d'inscriure'l al registre esmentat.

14. Documentació per inscriure el document de voluntats anticipades al registre

(només per a documents validats a través de tres testimonis)

- Per procedir a registrar un document de voluntats anticipades cal aportar:
 - ✓ El full de sol·licitud emplenat degudament amb lletra majúscula i signat.
 - ✓ El document degudament emplenat i signat pel titular del document i els testimonis.
 - ✓ Els DNI originals del titular del document i de cadascun dels tres testimonis.

15. On lliurar el document de voluntats anticipades per a registrar-lo

- Podeu entregar-lo a:
 - **qualsevol centre sanitari** públic o privat de Catalunya.
 - el **Departament de Salut**, situat a la Travessera de les Corts 131-159, Pavelló Ave Maria, Barcelona, demanant cita prèvia al telèfon 932 272 900.
 - les **Oficines d'Atenció Ciutadana** (demanant cita prèvia).
 - **qualsevol registre oficial de Catalunya** habilitat per rebre documents de la Generalitat.
 - **la notaria** si heu optat per aquesta via de formalització del document.

16. Models de document de voluntats anticipades

- No existeix cap model oficial de document de voluntats anticipades, tots són vàlids. Fins i tot teniu l'opció de fer-ne un de propi.
- Per tal de facilitar-vos la redacció del document existeixen diversos models que n'especifiquen algunes possibilitats de continguts.
- Podeu sol·licitar aquests models de document al vostre centre de salut, als hospitals o a d'altres institucions sanitàries, o associacions.
- El Comitè de Bioètica de Catalunya posa a la vostra disposició el seu [Model orientatiu de document de voluntats anticipades](#).

17. Revocació o modificació del document de voluntats anticipades

- **Revocació lliure.** En qualsevol moment podeu revocar (anul·lar) el vostre document sempre que conserveu les plenes capacitats.
- **Millor per escrit.** Per les raons abans esmentades és molt aconsellable que ho feu per escrit.
- **Destruïu l'antic document de voluntats anticipades.** Per evitar confusions destruiu l'original i les còpies que ja no considereu vàlides i feu-lo saber al vostre metge o metgessa i a tothom que hi tinguéssis una còpia.
- **Formalitzeu el nou document de voluntats anticipades.** Qualsevol modificació del document implica la repetició del procediment de validació.
- **Comuniqueu-lo per escrit al registre de documents del Departament** si ho havíeu registrat i registreu el nou.

18. Recordeu que...

- Podeu demanar ajuda: Els centres assistencials us poden ajudar a fer el document de voluntats anticipades procurant-vos el consell i el suport de professionals amb els coneixements i la formació necessària per poder-vos informar i orientar sobre la manera d'elaborar el document.
- Podeu ampliar la vostra informació:
 - Demanant-la als centres assistencials
 - A través de la web Canal Salut, del Departament de Salut:

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

<http://canalsalut.gencat.cat>